

2000-2003. THE CRITICAL RECEPTION OF MIRCEA IVĂNESCU'S POETRY**Diana Dan, PhD Student, "Petru Maior" University of Tîrgu- Mureş**

Abstract: In the Romanian literature, framing Mircea Ivănescu's poetry in a stream of literature cannot be done accurately. Mircea Ivănescu is a complex poet, which offers a new formula of writing poetry: the games of poetry. The poetry is for the poet, the one who speaks of inner reality using the right words. His poetry opens a new chapter in the romanian literature, writing intellectualist poems, poems of remembrance, poems of everyday reality. The tone used is a common one, as the language of the time, apparently humanized. The technique used is intertextualism. Therefore we looked over 2000 until 2003 to see how is seen his poetry through critical eyes and to find out what is his place in the course of literature.

Keywords: inner reality , reality, intertextualism, common tone, originality.

Anii 2000 aduc o redescoperire a fenomenului mirceaivănescian, o reevaluare, o revizuire asupra receptării critice a operei poetice. Un fenomen neobișnuit se petrece cu poetul care, nu demult, era privit cu scepticism, considerat mai degrabă un prozator. Acesta pășește timid dintr-un con de marginalitate spre prim-planul acțiunii. Revenirea este de-a dreptul ciudată, mai ales că Mircea Ivănescu publică foarte puțin în acești ani. În schimb, critica îl adulează, iar formula sa poetică produce emulație în rândul tinerilor poeți.

Trecerea dinspre marginalitate spre centralitate este privită de Rodica Braga ca o trecere de la somnul nepăsării spre o conștiință trează, trăire simțită de poetă în momentul răspunsurilor pe care i le oferea provocării poetului, de a lucra împreună la un volum.

Generația anilor 2000, considerată superficială, simte sensul adevăratei profunzimi. Poezia mirceaivănesciană oferă exemple de trezire a conștiinței, de profunzime. Exercițiile propuse de poet prezintă fiecare în parte câte o oglindă în care se poate observa atent fragilitatea ființei umane. Adevăr ascuns sub diferite umbre, dar care oricum iese la suprafață, chiar și atunci când te aștepți mai puțin.

Suferințele, neputințele aflate, precum am redeschide acea cutie a Pandorei în fiecare zi, ne oferă un exemplu a ceea ce suntem de fapt.

Lecția de viață propusă de poet în versurile sale este, din perspectiva noastră, una a respectului de semenii și a respectului de sine. Neputințele celorlalți sunt privite ca neputințe proprii, din care ai mereu ce învăța. Implicarea necondiționată în vâltoarea vieții prin trăirea intensă a ei, prin redescoperirea sensurilor sale, presupune o trezire în conștiință a ceea ce se definește a fi viața. Această lecție de viață este descoperită de noi în versurile poetului.

Anul 2000 este marcat de articolul *Mircea Ivănescu – „La aniversară”* al Cristinei Nițu, publicat în revista *Contemporanul*. Prin acest articol se aduce un omagiu poetului la împlinirea vârstei de 69 de ani.

Considerat a fi o personalitate enciclopedică, este trecut în revistă faptul că poetul repetă aceeași formulă propusă încă de la debutul său, motiv pentru care a stârnit oboseală criticilor la un moment dat. S-a spus că este un poet monoton, dar care, în fond, nu prezintă

decât o monotonie aparentă, notează Cristina Nițu. Mircea Ivănescu este poetul ce rescrie mereu același „poem original”, folosindu-se de o metodă subtilă, aflată sub aura melancoliei.

În anul 2001 singurul articol apărut, în periodicele vremii, este un omagiu adus lui Mircea Ivănescu cu ocazia zilei sale de naștere. Revista *Observator cultural* punctează la ceas aniversar importanța scriitorului care „prefăcează” postmodernitatea literară de azi. Printre trăsăturile enumerate se aduce în discuție contribuția la „recuperarea narativității în poezia autohtonă din partea a doua a anilor '60 și din anii '70”, se evidențiază că scrie „proză în versuri”, desfășurări epice ample sub formă de povești, povestiri și amintiri. Emblema poetului este considerată a fi personajul mopete.

În acest articol este publicată motivația Asociației Scriitorilor Profesioniști din România – ASPRO, la solicitarea Comitetului Nobel al Academiei Suedeze, unde poetul a fost nominalizat pentru premiul Nobel, alături de Gellu Naum și Paul Goma, în anul 1999. Motivația aduce în discuție calitatea de pionier al postmodernismului în Europa Centrală și de Est, amintește de debutul poetului din 1968, la vârsta de 37 de ani. Poetul este cunoscut pentru faptul că abandonase „moda metaforică, în favoarea direcției descriptive și narative a poeziei anglo-saxone”¹ iar articolul vorbește despre influența sa asupra poezilor români ai anilor '80 și '90.

O caracterizare dată poemelor mirceaivănesciene se realizează prin apropierea acestora de maniera proustiană, ele fiind compuse asemenea unei „Odisee” a sensibilității contemporane: „Poemele lungi ale lui Mircea Ivănescu compun un fel de «Odisee» a sensibilității contemporane, asaltate de oameni și de obiecte, dar nu mai puțin răsfrântă asupra emoțiilor și a vieții interioare, într-o manieră pe care critica a considerat-o în repetate rânduri «proustiană»”.

În anul 2003 apar un număr de nouă articole în revistele de specialitate și două cărți despre Mircea Ivănescu. Putem afirma că acest an este un an productiv din punctul de vedere al receptării critice. Ce considerăm că merită să atragă atenția este contribuția, în acest sens, a lui Matei Călinescu, care aduce în prim-plan câteva aspecte noi, nemaiabordate de critica mirceaivănesciană, alături de monografia realizată de Al. Cistelean, prima monografie despre opera lui Mircea Ivănescu, precum și apariția unui val de „tineri” critici, printre care amintim contribuția Ralucăi Dună sau a lui Victor Marian Buciu, care abordează lirica poetului și propun viziuni ce completează tabloul creat poetului până acum.

Aducem în prim-plan articolul lui Matei Călinescu despre *Poezia lui Mircea Ivănescu*, publicat în revista *Apostrof*. Acest articol pune față în față asemănări ale poemelor lui Mircea Ivănescu cu scrieri ale lui Mallarmé, Kierkegaard, găsind o altfel de abordare sub condeiul profesorului de literatură comparată.

Matei Călinescu consideră că ecoul mallarmean are răsunet în poezia lui Mircea Ivănescu prin atmosfera modernă, prin jocul alternativ al lui „noi” cu „eu”, printr-o obsesivă revenire la meteorologie, cu preferința pentru anotimpul iarna.

Poezia lui Mircea Ivănescu se evidențiază prin crearea unei atmosfere specifice, asemănătoare cu cea găsită de poet în lecturile îndrăgite, cu elemente din atmosfera cotidiană contemporană cunoscută și nouă tuturor.

Anotimpul preferat al poetului, din perspectiva lui Matei Călinescu, este iarna, descrisă ca aducând „ninsori infinite, zăpezi viscolite, ploi amestecate cu ninsoare, înghețuri ce afectează și stările de spirit (o melancolie geroasă), zăpezi și iarăși zăpezi, albe, orbitoare, murdare”², o viziune nu atât de diferită pe cât pare de cea a lui Mallarmé.

¹ - *Mircea Ivănescu – 70*, în „Observator cultural”, 2001, nr. 57, p. 13

² Matei Călinescu, *Poezia lui Mircea Ivănescu (I)*, în „Apostrof”, 2003, nr. 3, p. 4

Matei Călinescu consideră jocul elementul de bază al poeziei mirceaivănesciene. În explicarea ideii sale pornește prin citirea în paralel a volumului *Commentarius perpetuus*, volum publicat în colaborare cu poeta Rodica Braga, și a *Jurnalului seducătorului* de Kierkegaard, fapt care îi produce o mai bună înțelegere a statutului dublu ficțional al scrierii lui Mircea Ivănescu, afirmând despre poezia acestuia următoarele: „Ne aflăm aici în fața unui joc amețitor de ironii în ironii, de procedee în procedee și de măști sub alte măști, un joc care sugerează un paradox filosofic clasic, regresul infinit. Acest joc, în varianta lui lirică, e în bună parte definitiv pentru poetica și poezia lui Mircea Ivănescu”³.

Criticul constată faptul că termenul de „commentarius perpetuus” se întâlnește și în opera lui Kierkegaard care, la fel ca și Mircea Ivănescu, avea pasiunea pseudonimiei.

Ipostaza de seducător sedus pe care poetul o joacă i se pare lui Matei Călinescu ca fiind preluată de la Kierkegaard. Poetul nu este interesat de numărul cuceririlor, ci de a juca rolul sedusului, pentru a seduce mai profund. Acest joc îl transformă în inițiatorul și realizatorul seducției, având parte de o trăire intensă. Mircea Ivănescu îi pare criticului un „seducător sedus”: „Mircea – Ivănescu – cel – din - scris izolează din poetica kierkegaardiană a seducției momentul seducătorului sedus, sedus până la urmă de el însuși, dar totdeauna începând cu diferite personaje feminine – zeițe, logodnice, prințese din basme sau zâne, eroine de roman, adesea roman polițist – sedus și abandonat și întorcându-se mereu la sine”⁴.

În cel de al doilea articol al lui Matei Călinescu despre *Poezia* lui Mircea Ivănescu se vorbește despre capacitatea poetului de a se răsfrânge în alte ființe privite, în care își regăsește propriul chip, precum l-ar privi în niște oglinzi. Prin acest joc de reflecții criticul vorbește de „paralelismul între el și eu”: „Să remarcăm paralelismul între «el» și «eu» (la care mai putem adăuga «noi»-ul cu sens singular personal, despre care am mai vorbit, și care re apare și în *Commentarius* [...], ca și «tu»-ul dialogului cu sine, aproape la fel de frecvent ca și «tu»-ul adevăratei persoane a doua)”⁵.

Matei Călinescu observă că, prin tehnica lui, Mircea Ivănescu prozaizează liricul și liricizează prozaicul, într-o nuanță autoironică și ironică, precum în ciclul *mopeteiana*. El respectă principiul poetic simbolist-modernist, care spune că în poezie nu se povestește, pentru că poetul nu spune povești, ci descrie doar cadrul posibil al unei narațiuni dintr-un film unde nu se întâmplă nimic: „Dar poetul nostru nu spune nici el povești, doar descrie cadrul unei posibile narațiuni, cu personaje prinse parcă într-un film de câteva minute (durata lecturii poemului) în care nu se întâmplă nimic”. În acest caz se găsesc elemente asemănătoare cu observația făcută de I. Negoïtescu, care considera poemele mirceaivănesciene ca fiind evocarea unor „stări epice”, ale unor situații epice din cotidianul brut. Dacă la Călinescu se vorbește de descrierea unor stări epice, I. Negoïtescu consideră că aceste stări sunt narate.

Din perspectiva lui Călinescu, tehnica lui Mircea Ivănescu constă în a „înfățișa stări epice”, nu în a le evoca: „O ilustrație a acestor tehnici de a înfățișa «stări epice» ca, de fapt, stări afective și proiecții ale unui sentiment de intensă singurătate”.

Despre figura lui «mopete», Călinescu susține că este o figură autobiografică, având elemente apropiate de creațiile lui Eliot și Ezra Pound, realizând o autoscopie. Oprindu-se asupra numelui, criticul notează: „Numele *mopete* (care, s-a sugerat, ar putea fi o anagramă a cuvintelor poet/ poem) derivă de fapt, după cum mi-a comunicat autorul însuși, pe vremea când scria acest ciclu și când îi mai sugeram și eu câte un nume, v. înnopteanu, bunăoară, pentru câte un amic comun care trebuia să-și facă apariția în serial, din termenul geologic și vulcanologic de «mofete» sau «mofetă», luat din franceză care, la rândul-i, l-a luat din italiană

³ Ibidem, p. 5

⁴ Ibidem, p. 5

⁵ Matei Călinescu, *Poezia lui Mircea Ivănescu (II)*, în „Apostrof”, 2003, nr. 4, p. 4

(moffeta, de la muffa, însemnând «mucegai»). «Mofette» în franceză (după micul Robert) are sensul «emanație de gaz carbonic rece, consecutivă unei erupții vulcanice»; e un gaz nociv, pe care Candrea îl înregistrează în românește ca «mofetă», cu explicația: «orice gaz ce nu poate fi respirat». Tot în franceză, «mofette» mai desemnează și un animal, un fel de dihor rău mirositor [...] Asociațiile sunt deci neplăcute, dar schimbarea fonemului «f» și «p» neutralizează acest efect conotativ”. Ceea ce este interesant e faptul că acest cuvânt poate suferi asociații fonice interesante, cu toate că e o invenție proprie a poetului: „Aș zice că «mopete» are asociații fonice mai degrabă comice, simpatic-comice; mai are meritul că e un cuvânt inventat, unic, fără asociații denotative sau etimologice imediate și, cum am văzut, cu posibilități de a fi citit anagramatic, ceea ce l-ar înnobila”⁶. Ceea ce este clar și de reținut este faptul că acest nume aparține total lui Mircea Ivănescu .

Prietenii lui Mopete sunt apropiați din realitatea cotidiană, între care Mircea Ivănescu se învârtea, de aceea se observă ușurința cu care poetul le realizează portretele. Bruna Rowena, tânăra Nefa, prietenul tatălui lui Vasilescu, „care în vacanță la mare se joacă cu mingea pe plajă, ca eseistul i. negoescu, ca el midoff, ca gogo zagora” și dr. Cabalu, care îi provoacă o mare invidie lui mopete pentru că stătea la masă «cu o zeiță cu bucle roșcate», v. înnopteanu erau

cunoștințe apropiate poetului, le știa firea. Matei Călinescu cunoaște adevăratele nume ale personajelor, pe care consideră că nu e momentul a le face cunoscute, deși face ceva aluzii la unele asemănări între ceea ce făceau personajele și ceea ce făceau prietenii lui Mircea Ivănescu în realitate.

Pentru Matei Călinescu, Mircea Ivănescu este un scriitor ocazional, evidențiindu-se prin abilitatea sa de a scrie ușor în orice situație. Acest aspect este evidențiat prin pariul pe care scriitorul îl face cu Nichita Stănescu, pariu pe care îl duce la bun sfârșit într-un timp scurt.

Alex. Ștefănescu în articolul său despre Mircea Ivănescu nu aduce noi interpretări, ci reproduce ceea ce a mai scris despre poet, în recenziile trecute. Ne aduce în prim-plan opinia sa despre discursurile prozaice, alcătuite prin renunțarea la artificii, la imagini poetice, folosind tehnica evocării. Criticul observă faptul că poetul evită să-și declare în mod direct sentimentele, asigurându-și cititorii că nu vorbește serios, ci doar își imaginează. Cu toate că aduce în discuție principiul care spune că nu e bine să povestești în poezie, scriitorul nu îl respectă, susține Alex. Ștefănescu.

Pentru Alex. Ștefănescu, poezia mirceaivănesciană ia o înfățișare aproape de realitatea trăită, poetul inventează personaje pe care le urmărește în momentele cele mai banale. Poetul își ironizează personajele fără milă, astfel încât cititorul, în schimb, ajunge a le îndrăgi.

Opiniile prezentate de Alex. Ștefănescu sunt diferite de ale lui Matei Călinescu. Printre acestea am surprins următoarele aspecte: poveste/ descriere, imagine a realității/ realitate concretă, evenimente/ sentiment, ironie/ acceptare.

Raluca Dună consideră că singura temă abordată de poet de la primul său volum până la ultimul este „imposibila reîntoarcere în paradisul timpului (interior) pierdut – fie că e vorba de copilărie, de o faptură isoldică sau de simplitatea unei clipe «adevărate», netrucate de imaginație, memorie ori literatură”⁷. Monotonia, pe care o transmit versurile mirceaivănesciene, nu este decât o camuflare a discreției și a seducției, iar unitatea, unicitatea se naște din structura circulară, continuă a poemului.

⁶ Ibidem, p. 5

⁷ Raluca Dună, *Despre „poezia adevărată”*, în „Luceafărul”, 2003, nr. 31, p.4

În maniera în care Raluca Dună concepe principiul continuității în poezia mirceaivănesciană se observă similarități cu observațiile și constatările lui Ilie Constantin. Acesta pune poezia poetului sub emblema cercului, a continuității, în care se păstrează același ton egal. Constanța cu care poetul își respectă formula nu aduce nici evoluție, dar nici scădere în reprezentarea ei: „Întru- adevăr, tonul liric al lui M. Ivănescu rămâne neverosimil de egal! Ai senzația că toată cartea [...] a fost scrisă într-o singură zi, de nu cumva asistăm încă, uluiți, la elaborarea ei... Cercul – obsesie a stihurilor sale – poate fi luat ca emblemă a profilului poetic meivănescian: în orice punct ți-ai opri ochiul, întâlnești aceeași stare de spirit, aceeași lume, aceeași înălțime ideatică”⁸.

Poetul propune discursuri care forțază gustul cititorului și-l modelează în mod firesc, susține Ilie Constantin.

Pentru Raluca Dună, poemele lui Mircea Ivănescu sunt un fel de discurs dublu, o împletire între elemente contrastante, dar care sunt redată de aceeași voce, a autorului, care nu se schimbă, rămâne neschimbată indiferent de personajele care apar, alcătuiindu-se „discursuri în discursuri sau povestiri în povestiri, un fel de cutii rusești”: „Poemele sunt adesea un amestec fin de lirism, livresc, ironie și autoironie, ludic și teatralitate amuzantă, de emoție autentică și elaborare atentă. Un fel de discurs dublu, realist-vizionar, entuziast-pletisit, anodin-oniric, melancolic-zbuciumat, prozaic-metaforic”⁹.

Pentru Ilie Constantin, ceea ce conferă forța poeziei mirceaivănesciene este capacitatea poetului de a nota gesturi puțin importante, de-a dreptul simple la prima vedere, dar care ascund o nebănuită profunzime: „Forța lui Mircea Ivănescu este aceea de a nota gesturi puțin importante, la prima vedere, dar ale căror ecouri interioare sunt nebănuite”¹⁰.

Lirismul autentic mirceaivănescian se naște din profunzime, susține Raluca Dună. Poetul se folosește de căi ocolite precum „metoda narațiunii, a anodinului cotidian, a biografismului” în a se exprima, pentru că se simte neputincios în a reda „exprimarea nudă”. Trăirile surprinse de poet nu sunt spuse direct, ci sunt îmbrăcate în „parabole, povești, discursuri, peisaje, prin inventarea unor scene și personaje”.

Multitudinea parantezelor folosite de poet presupune, pentru Ilie Constantin, o serie de oglinzi care se deschid și se închid, oferindu-i, astfel, șansa cititorului de a pătrunde și a ieși din diverse lumi: „Fabuloase și nenumărate paranteze ritmează poemele lui M. Ivănescu. Lumea poeziei sale se petrece, tipografic vorbind, între paranteze verticale alternate de altele orizontale. Lumi întregi se ivesc și dispar între aceste paranteze-oglinzi, deschizându-se și închizându-se”¹¹.

Întrucât versurile poetului nu respectă nici forma și nici conținutul unei poezii clasice, poezia sa este un altfel de poezie. O altă trăsătură observată de Raluca Dună se referă la ambiguitatea versurilor ce prezintă diferite scene, umbre din realitatea poetului: „M. Ivănescu este un liric ambiguu și un livresc ambiguu, un Hamlet (actor, personaj, regizor, spectator) înscenând nesfârșite reprezentării de umbre, în care, de fapt, nu se joacă decât pe sine și propria dramă a singurătății”¹².

Despre încadrarea poetului în rândul unui curent literar nu poate fi vorba, susține Raluca Dună, deoarece poetul cuprinde un mănunchi de trăsături, preluate de la fiecare curent, fiind un poet special: „În literatura română, Mircea Ivănescu ocupă un loc cu totul special: este unul dintre puținii poeți români care sunt și moderni și postmoderni, și lirici și livresci, și autentici și clasici și inovatori. Maniera sa este inconfundabilă, iar «influențele» livresci nu

⁸ Ilie Constantin, *Adâncimea suprafețelor*, în „România literară”, 2003, nr. 44, p. 12

⁹ Raluca Dună, *op. cit.*, p.4

¹⁰ Ilie Constantin, *op. cit.*, p. 12

¹¹ *Ibidem*, p. 13

¹² Raluca Dună, *op. cit.*, p.4

întunecă tulburătoarea «lumină serală»: poezia lui Mircea Ivănescu este cu siguranță unul dintre ceasurile care măsoară timpul poeziei române contemporane¹³.

O interpretare interesantă despre poezia lui Mircea Ivănescu o propune Bogdan-Alexandru Stănescu. El vede în extensia, în dezvoltarea tentaculară a poeziei, termeni sinonimi cu poezia mirceaivănesciană: „Conceptul cheie în cazul poetului retras în Sibiu ar fi extensia, dezvoltarea tentaculară a poeziei cu fiecare cuvânt scris, narativitatea de factură anglo-saxonă¹⁴.

Obsesia timpului original este cheia poeziei lui Mircea Ivănescu, susține Aurel Pantea. În acest fel imaginarul este surprins în diversitatea de chipuri ale lui Cronos: „În toate cărțile sale de poezie apare cu pregnanță obsesia unui timp original, întrezărit ca o promisiune fugară cu fiecare nouă situație poetică. Strategiile de construcție a poemelor [...] devin în consens cu cele spuse mai sus, un model de căutare și, în același timp, provocare a unui asemenea timp original¹⁵.

Apariția volumului *Aceleași versuri*, publicat de editura Dacia, în 2002, este făcută cunoscută prin recenziile Ralucai Dună, care pune în discuție câteva aspecte interesante cu privire la acest volum. Despre acest volum aflăm că este compus din versurile publicate în presa ultimilor ani de Mircea Ivănescu, adunate de poezii sibieni D. Chioaru și Radu Vancu, deși nu sunt menționați ca „îngrijitori” ai ediției ca atare.

Versurile acestui volum sunt scrise folosindu-se același discurs monoton, dar care e seducător și care poartă cititorul „în lumi închipuite, interioare, care se deschid și se închid concentric în ele însele, absorbind realitatea¹⁶.

O altă trăsătură remarcată este discreția versurilor. Aceasta îi permite comparația cu poeziile lui Emily Dickinson, întrucât poetul aduce în imaginea absenței fapte „prezentificate”, adică „personaje, amintiri, «chipurile și înțeleșurile realității»”. Acest procedeu este folosit cu scopul de a seduce cititorul, rămânând astfel prizonierul acestei realități.

Prin intermediul unui anumit retoricism, prin teatralitate se construiește o stare de așteptare greu de definit, un „suspans aproape dureros”. Acest aspect se face simțit prin prezența „celebrei paranteze, linii de pauză, explicații, repetiții, reluări ale unei teme «pe mai multe voci», prin trimiteri livrești”. Poetul se folosește de teatralitate pentru a ascunde neputința exprimării unui sentiment tragic al ființei. Acest mod de a ascunde este unul discret, specific versurilor mirceaivănesciene și este folosit ca mijloc de a sublinia neputința „exprimării nude”, neputință trăită de poet cu acuitate: „Teatralitate, livresc, retorică, prozaism, anodîn ascuns de fapt, cu aceeași discreție, un lirism funciar, conștient de neputința exprimării sale nude, reconstruit prin metoda narațiunii realiste, cotidian-biografice¹⁷.

Mircea Ivănescu ne povestește prin intermediul unor false narațiuni despre frumusețea clipei, despre anumite stări, despre „amintirea gestului sau chipul unei femei”, sub forma unor scenarii verbale, unde realul devine imaginar, asemenea unui joc fantomatic, notează Raluca Dună. Povestirea clipei se face din dorința de o transforma în timp, adăugându-i-se atributele necesare pentru a o face „sensibilă, palpabilă”. Ceea ce surprinde în cazul poetului este legătura care se realizează între a povesti și a vedea, pentru că a povesti la Mircea Ivănescu este sinonim cu a vedea, surprinde Raluca Dună: „El traduce imaginea «realului» în scenarii verbale, fantasme, fictive, care golesc realul de substanță, umplând un spațiu-timp imaginar, care și el își va deconspira incertitudinea. De aici, o anumită spectralitate a lirismului său,

¹³ Ibidem, p. 4

¹⁴ Bogdan-Alexandru Stănescu, *Sinteză epică și cinci poezii*, în „Lucașul”, 2003, nr. 26, p. 5

¹⁵ Aurel Pantea, *Spațiul și timpul visate*, în „Vatra”, 2003, nr. 1, p. 30

¹⁶ Raluca Dună, *Ceasul vrăjitoresc al poeziei*, în „Lucașul”, 2003, nr. 13, p. 4

¹⁷ Ibidem, p. 4

aura tulbure, chiar dacă adesea luminoasă, care plutește, neputincioasă, asemenea fantomei tatălui lui Hamlet, peste tărâmul unui timp iremediabil pierdut”.

În această „poezie de atmosferă” se ascunde o filosofie a timpului și a relației timp-spațiu, observă Raluca Dună. Ea consideră că poezia mirceaivănesciană se desfășoară jumătate într-un timp prezent, jumătate într-un timp trecut. Aceeași teorie e valabilă și în cazul spațiului poeziei, astfel poetul se joacă permanent: jumătate aparține spațiului real, iar cealaltă jumătate spațiului interior: „Poezia lui Mircea Ivănescu se desfășoară jumătate într-un tărâm real (camera, biblioteca, parcul, strada), jumătate într-un spațiu interior (străzi, camere sufletești), jumătate în prezent, jumătate în trecut. Jocul permanent (aici-acolo, acum-atunci, acesta-aceea), de «persoane» (eu – tu – el – ea - noi) ne plasează într-o (i)realitate fluctuantă, polifonică, faulkneriană”.